

Kto a čo komplikuje výkon sudcu?

NEZÁVISLÝ MÔŽE BYŤ LEN SUDCA ZNALÝ PRÁVNÝCH PREDPISOV, ZÁVÄZNEJ JUDIKATÚRY, KTORÚ INTERPRETUJE A APLIKUJE RÝCHLO A SPRAVODLIVO.

JUDr. Dana Bystrianská, prezidentka Združenia sudcov Slovenska
Foto: archív Dimenzie

Nemajú internet a samostatný rozpočet

Na Slovensku pracuje takmer 1400 sudcov na 8 krajských a 53 okresných súdoch. Otázka je, či je sudcov dostatok. Ak áno, tak len za predpokladu ďalšieho dobudovania kvalitným administratívnym a odborným aparátom. Materiálne, technické a personálne vybavenie sudcov, ale aj administratívneho aparátu, ktorý pôsobí na súdoch v podobe tzv. súdnych oddelení, sú zväčša nedostatočné. Podmienky práce na malých súdoch sú iné ako na veľkých súdoch. Veľké okresné sudy volajú po špecializácii v dôsledku zmien právnych predpisov a prijatia práva EÚ. Výpočtová technika, s ktorou sa na súdoch pracuje, je však zastaralá, preťažená a nefunkčná. A to aj na vyšších stupňoch súdov a na Najvyššom súde SR. Sudcovia nemajú zavedený internet a môžu sa orientovať len v informáciách, ktoré pre svoju rozhodovaciu činnosť nájdu na intranete súdov.

Sudcovia potrebujú pre prácu pokoj, dobré personálne a materiálne podmienky. Potom môžu byť hodnotení, kontrolovaní a zodpovední. Zlepšenie pracovných podmienok, lepšie personálne a materiálne vybavenie súdov kladie nároky na rozpočet. Dlhoročným cieľom je samostatná rozpočtová kapitola pre súdnictvo, ktorá bude oddelená od ministerstva spravodlivosti.

Príčiny neplynulosti súdneho konania

Práca sudcu je vysoko intelektuálna činnosť, nemôže ju hodnotiť neodborníkom. Iste každý môže vyjadriť svoju dôveru alebo nedôveru aj voči súdnej

Vslovenskej justícii je stále mnoho problémov. Najväčším je preťaženosť súdov a sudcov a neuveriteľne vysoká miera súdivosti. Vytvára to obrovský tlak na výkonnosť súdnictva a sudcov. Mnohé nedostatky, ktoré existujú, nie sú však chybou systému, ale chybou interpretácie ich nositeľov.

moci. Dovolím si tvrdiť, že občianska verejnosť má len malú predstavu o jej fungovaní. Skúsenosti účastníkov konania jednotlivito možno dobré, niekedy horšie, môžu byť práve prejavom dlhodobej a dlhoročnej opotrebovanosti alebo preťažnosti kolegov.

Súdny proces je veľmi formálny. Keďže sa usiluje zabezpečiť všetky občianske práva, ukladá súdom prostredníctvom legislatívnych úprav stále nové a nové povinnosti, ktoré komplikujú rýchly výkon spravodlivosti. Napríklad málokto vie, že nemožnosť doručovania súdnych zásielok je vážnou príčinou neplynulosti súdneho konania, ak vezmeme do úvahy skutočnosť, že písomnosti sa doručujú poštou a väčšinou do vlastných rúk. Migrácia obyvateľov a neexistencia prihlasovacej povinnosti občanov spôsobujú na súdoch obrovské problémy pri doručovaní súdnych písomností, v niektorých prípadoch až na niekoľko rokov. Toto je daň za dovolený voľný pohyb osôb a pracovných síl a nielen v krajinách EÚ.

Vzdelávanie a špecializácia

Dnes smernice a nariadenia EÚ majú prednosť a znamenajú vyššiu mieru voľnej úvahy pre sudcov. Zvýrazňujem preto potrebu vzdelávania sudcov a ich špecializácie. Vzdelávanie si vyžaduje čas. Skúsenosti v agende rodinného práva na odvolacích konaniach ukazujú, že špecializácia je cestou, ktorá aj v zložitých slovenských podmienkach vedie k zrýchleniu súdneho konania. Aj v iných oblastiach je potrebné zaviesť a prehĺbovať špecializáciu.

Vzdelávanie sudcov zabezpečuje v súčasnosti Justičná akadémia, jej práca sa nesmierne zlepšila oproti predchádzajúcim obdobiam, kedy sa vzdelávanie zabezpečovalo len jednotlivými súdmi. Prístup sudcov k vzdelaniu, ktoré je nakoniec ich povinnosťou pri samotnom výkone ich funkcie, je výhodou. Inštitút vzdelávania, ktorý zriadilo Ministerstvo spravodlivosti SR v Omsení, je kapacitne veľmi limitovaný a v minulosti nestačil. Naše združenie prispelo k vytvoreniu Justičnej akadémie, jej vzdelávacie aktivity vysoko hodnotíme. Sú nesmierne potrebné pre ďalší život

justície a v konečnom dôsledku pre občana, pretože nezávislý môže byť len sudca znalý právnych predpisov, záväznej judikatúry, ktorú interpretuje a aplikuje rýchlo a spravodlivo.

Zrušia Justičnú akadémiu?

Novela zákona č. 385/2000 Z.z ruší inštitút justičného čakateľa a zasahuje nesyistémovo do organizácie vzdelávania sudcov na počiatku ich kariéry, ako aj pri prehľbovaní a zvyšovaní ich kvalifikácie. Zákomom č. 548/2003 Z.z. bola od 1. januára 2004 zriadená Justičná akadémia, ktorá garantovala jednotné, koncepčné, systematické a ucelené vzdelávanie sudcov, prokurátorov, justičných čakateľov a čakateľov prokuratúry, ako aj vyšších súdnych úradníkov. Jej organizácia zabezpečovala, že funkčne mladí sudcovia, prokurátori, čakatelia a vyšší súdni úradníci boli školení pedagógmi aj skúsenými sudcami a prokurátormi. Vzdelávanie sa uskutočňovalo na základe ročných študijných plánov, ktoré schvaľovala Rada akadémie (zložená z piatich sudcov volených súdnou radou a piatich členov menovaných ministrom, z toho dvoch na návrh Generálneho prokurátora) a v súlade s Odporúčaním CM/Rec(2010)12, ktoré sformulovala Národná rada európskych sudcov (CCJE v Opinion N°4).

Novela zákona vzdelávanie sudcov zveruje bližšie neidentifikovaným tuzemským a zahraničným vzdelávacím inštitúciám a exkluzivita akadémie v tejto oblasti zaniká. Týmto spôsobom sa výchova a vzdelávanie sudcov dostáva absolútne mimo kontrolu súdnej moci a štátu,

ktorý je v konečnom dôsledku povinný zabezpečiť vzdelávanie a výchovu sudcov. Dobrým sudcom sa sudca stáva možno až po určitom čase, pretože sudcovská funkcia a jej výkon znamená nielen odbornú zdatnosť, ale aj ľudskú zrelosť. Veková hranica pre výkon funkcie sudcu je 30 rokov. Výchova tých, ktorí prídu z praxe, tiež zaberá určitý čas, ktorý nie je možné podceňovať. A nie je možné ihneď od nich očakávať výkony hodné sudcovského mena.

Zachovať inštitút justičného čakateľa

Inštitút vyššieho súdneho úradníka znamená pre sudcu zjednodušenie a zrýchlenie práce, vyšší súdny úradník je pomocníkom sudcu. Napriek tomu existujú podmienky práce na slovenských súdoch, kedy riadenie tohto súdneho oddelenia, výber členov, ale aj hodnotenie, nie sú v pôsobnosti sudcu. Zastávame názor, že je potrebné zachovať nielen inštitút justičného čakateľa, ale dôležité je aj umožniť výber najlepším z radov vyšších súdnych úradníkov v ich kariérnom postupe a odmeňovaní.

Sudcovská funkcia je niečo ako poslanie. Znamená celoživotné vzdelávanie, znamená určitú striedanosť nielen vo verejnom, ale aj v osobnom živote, znamená prehľadnosť verejnosti o sudcoch. Pripomínam, že súdne pojednávania sú verejné, že sudcovia zverejňujú svoje majetkové a zárobkové pomery, zverejňujú sa ich právoplatné rozhodnutia, sú zodpovední v prípade zistenia osobných pochybení v organizácii práce vyjadrených v disciplinárnom konaní za zavinenie prietahov v konaní. Toto všetko sudcu postihuje

omnoho viac, ako ostatných predstaviteľov verejného života, poslancov, členov vlády a ostatných. Sme málo otvorení verejnosti?

Žiaľ, na verejnosti nielen médiá, ale aj sudcovia sami vytvárajú obraz, ktorý nás posúva do tieňa a znevažuje našu prácu. To by sme nemali dopustiť.

Som toho názoru, že aj k právnej kultúre verejného života patrí vzájomné rešpektovanie sa a úcta, ktorá prináleží nášmu povolaniu a postaveniu. Neupierame nikomu právo na názor. Forma, akou sa názor prejaví, je prejavom zrelosti.

Združenie sudcov Slovenska pre-

dložilo Lucii Žitňanskej, ministerke spravodlivosti, ďalšie návrhy opatrení na nápravu nedostatkov v oblasti justície. Verím, že pani ministerka sa neobklopí len kolegami, ktorí svojimi názormi významnou mierou prispeli k tomu, že súdna moc je vo verejnom živote pranierovaná.

Návrh opatrení potrebných na zlepšenie fungovania justície, ktoré predložilo Združenie sudcov Slovenska ministerke Lucii Žitňanskej:

- prijať opatrenia smerujúce k rovnomernému zaťaženiu súdov pre rozdelením vecí z preťažených súdov na sudy nezatažené a vymedziť kritériá stavu nadmernej preťažnosti sudcov a súdov

- dôsledne odlíšiť postavenie okresných súdov v sídle krajských súdov a tieto sudy personálne a materiálne stabilizovať

- spracovať návrh zásad hodnotenia sudcov (schvaľuje súdna rada), ktoré budú vyplývať z právnej úpravy a vymedziť kritériá nadmernej preťažnosti sudcov

- zaviesť, prehlbovať a ochraňovať špecializáciu sudcov na všetkých stupňoch súdov vo vybraných ob-

lastiach práva a garantovať možnosť vzdelávania vo vybranej oblasti

- zaviesť kariérny a mzdový postup vyšších súdnych úradníkov

- zlepšiť odborný vývoj sudcov prostredníctvom grémií na súdoch

- stabilizovať legislatívu, prijať procesné úpravy na zabezpečenie vyššej autority súdnych konaní a procesné pravidlá, ktoré zaručujú skutočnú rovnosť účastníkov pred súdom

- novelizovať zákon o pobyte občanov, prepojiť povinnosť fyzických a právnických osôb k prihlasovaniu k trvalému bydlisku a sídlu na povinnosti podľa Občianskeho súdneho poriadku a Trestného poriadku

Stanovisko k prijatej novele zákona o sudcoch

BUDÚ VLÁDA A PARLAMENT REŠPEKTOVAŤ STANOVISKO BENÁTSKEJ KOMISIE A ODPORÚČANIE VÝBORU MINISTROV RADY EURÓPY?

Združenie sudcov Slovenska (ZSS) sa snažilo v minulosti prispieť k zmene zákonov upravujúcich nielen ich postavenie, ale aj zákonných úprav, ktoré sa priamo dotýkajú práv a slobôd občanov. Stotožňujeme sa s postupom prezidenta Slovenskej republiky, ktorý Národnej rade SR vrátil na opätovné prerokovanie zákon č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich. Súhlasíme s argumentáciou prezidenta republiky a vyslovujeme presvedčenie, že v právnej rovine ho budú poslanci NR SR dôsledne rešpektovať.

Združenie sudcov Slovenska zotrúva na svojich postojoch k týmto zásadným otázkam, ktoré boli prijaté:

1. V stanovisku ZSS zo dňa 20.7. 2010 k návrhu ústavného zákona, na zúženie sudcovskej imunity (likvidácia kompetencie Ústavného súdu SR dať súhlas so začatím trestného stíhania sudcov).

2. V pripomienkach ZSS zo dňa 14.9. 2010 k novele zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich...

3. V pripomienkach ZSS zo septembra 2010 k zákonu č. 185/2002 Z.z. o Súdnej rade SR

4. V stanovisku ZSS k znižovaniu plátov ústavných činiteľov, vrátane sudcov, k novele zákona č. 120/1993 Z.z. zo dňa 21.10.2010.

Prezidentka ZSS ich predniesla na rokovaní Ústavnoprávneho výboru Národnej rady SR 15. 10. 2010 a 25. 10. 2010.

Negatívne zásahy

Prijatá novela zákona č. 385/2000 Z.z. výrazne negatívne zasahuje do už dosiahnutého stupňa nezávislosti súdnictva. Prijaté zmeny obsahovo likvidujú prijatú ústavnú koncepciu zásadného a výrazného vplyvu sudcovskej samosprávy na správu a riadenie súdov (v zmysle článku 143 ods. 3 Ústavy SR) najmä v personálnej oblasti neprípustnou prevahou predstaviteľov výkonnej a zákono-

darnej moci vo výberových komisiách na výber sudcu a jeho kariérny postup. Zmeny retroaktívne zasahujú do právneho postavenia justičných čakaťov, neopodstatnene menia justičné vzdelávanie oceňované príslušnými orgánmi Európskej únie a výrazne obmedzujú kompetencie súdnej rady a orgánov samosprávy pri riešení rozpočtu súdnictva. Zasahujú tiež do zákonnej garancie nezávislosti súdnictva znížením plátov sudcov z dôvodov, ktoré nevyplývajú z chodu ekonomiky, ale z negatívnych výsledkov verejných financií, ktoré sú úplne mimo vplyvu súdnej moci.

Medzinárodné dokumenty

V tejto súvislosti považujeme za potrebné poukázať na skutočnosť, že vo všetkých vyššie uvedených oblastiach zásahu do nezávislosti súdnictva je potrebné rešpektovať stanovisko prijaté Benátskou komisiou na svojom 82. plenárnom zasadnutí v dňoch 12. - 13. marca 2010 a odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy zo dňa 17. novembra 2010 o sudcoch (nezávislosť, efektivita a zodpovednosť, ktoré nahrádza odporúčanie Výboru ministrov č. (94) 12 o nezávislosti, efektívnosti a postavení sudcov z roku 1994). Rešpektovanie týchto

nových medzinárodnoprávných dokumentov považujeme za nevyhnutné pre vytvorenie stabilných prvkov nezávislosti súdnictva, ktorý je štandardom v krajinách EÚ.

Združenie sudcov aj v minulosti podporilo aktivity na vyplatenie niekoľko rokov pozastavených ďalších plátov sudcov. Až Ústavný súd rozhodol, že takáto zákonná úprava je neústavná. Veríme, že ešte predtým než pominú dôvody uvádzané pri ostatnom znižovaní plátov, sa podarí v parlamente zákonnú úpravu zmeniť k spokojnosti sudcov.

